

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 1969-1970.

6 NOVEMBER 1969.

Voorstel van wet op het taalgebruik van de « Académie royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique » en de Koninklijke Vlaamse Academie van Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België.

TOELICHTING

MIJNE HEREN,

Bij Open Brief van 16 december 1772 richtte H.M. Keizerin Maria-Theresia een Keizerlijke en Koninklijke Academie voor wetenschappen en letteren op.

Tijdens het Oostenrijkse regime werden de bekroonde memoires van de Academie in het Latijn, het Frans en het Nederlands geschreven (cfr. J. Smeyers *Keizerlijke en Koninklijke Academie van Brussel* — Antwerpen 1951).

In 1794 hield de Academie op te bestaan. Bij koninklijk besluit van 7 mei 1816 werd zij door Koning Willem heropgericht en bij koninklijk besluit van 1 december 1845 gereorganiseerd als *Académie royale des sciences, des lettres et des Beaux Arts de Belgique*. Volgens het haar toegekende statuut is het o.m. haar taak (art. 45) op verzoek van de regering advies uit te brengen over alle aangelegenheden betreffende de wetenschappen, de Schone Letteren en de Schone Kunsten. In feite en in de geest van de tijd gebruikte deze Academie het Frans als voertaal.

Bij koninklijk besluit van 8 juli 1886 werd dan ook een Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde opgericht. In de toelichting lezen wij dat de Vorst zodoende een bewijs wilde geven van zijn bezorgdheid voor de Nederlandse Letteren in het bijzonder. Impliciet werd zodoende reeds in 1886 erkend dat, althans op het gebied van de letter-

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1969-1970.

6 NOVEMBRE 1969.

Proposition de loi sur l'emploi des langues à l'Académie royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique et à la « Koninklijke Vlaamse Academie van Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België ».

DEVELOPPEMENTS

MESSIEURS,

Par Lettres patentes du 16 décembre 1772, S.M. l'Impératrice Marie-Thérèse fonda une Académie impériale et royale des sciences et belles-lettres.

Sous le régime autrichien, les mémoires couronnées de l'Académie étaient rédigés en latin, en français ou en néerlandais (cfr. J. Smeyers : « *Keizerlijke en Koninklijke Academie van Brussel* », Anvers, 1951).

L'Académie cessa d'exister en 1794. Elle fut rétablie par l'arrêté royal du Roi Guillaume en date du 7 mai 1816 et réorganisée par l'arrêté royal du 1er décembre 1845 sous le titre d'*Académie royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique*. D'après le statut qui lui fut conféré, elle avait notamment pour mission (art. 45) de donner, à la demande du Gouvernement, un avis sur tous les projets pouvant intéresser les sciences, les lettres et les beaux-arts. Comme le voulait l'esprit de l'époque, la langue véhiculaire de cette Académie était le français.

Aussi une « Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde » fut-elle instituée par l'arrêté royal du 8 juillet 1886. Dans le préambule, on lit que le Roi voulait « donner une nouvelle preuve de (sa) sollicitude pour les intérêts des lettres néerlandaises ». Ainsi donc, il était reconnu implicitement dès 1886 que, du moins dans le

kunde, de Académie Royale geen bevrediging gaf aan de Vlamingen.

In de jaren negentienhonderddertig werd van Vlaamse zijde een felle verzuchting waargenomen tot oprichting van een Koninklijke Vlaamse Académie als tegenhanger van de Académie royale.

Bij koninklijk besluit van 16 maart 1938 werd dan ook de *Koninklijke Vlaamse Académie voor wetenschappen, letteren en schone kunsten van België* opgericht. In de Toelichting wordt gezegd dat alhoewel de *Académie royale des sciences, des lettres et des beaux-arts de Belgique* grote verdiensten heeft voor de Nederlandse cultuur o.m. door de uitgave van handschriften en alhoewel Vlaamse geleerden er deel van uitmaken, de regering « herhaaldelijk » de wens ontvangen heeft dat er naast de *Académie royale*, wetenschappelijke korpsen zouden tot stand komen die met dezelfde bevoegdheden bekleed het Nederlands zouden gebruiken. De Toelichting zegt verder dat het is om met de « wettige verlangens van het Vlaamse volk » rekening te houden dat een *Koninklijke Vlaamse Académie* wordt opgericht.

In de Toelichting wordt voorts gezegd dat er naast de *Académie royale des sciences, des lettres et des beaux-arts* een académie wordt opgericht die zich van het Nederlands zal bedienen.

Uit de vergelijking van geciteerde toelichtingen blijkt het duidelijk dat in 1938 de *Académie royale* als de franstalige, de *Koninklijke Vlaamse Académie* als de nederlandstalige Académie van België werd beschouwd.

Wij stellen vast dat de oude *Académie royale* ten onrechte wordt beschouwd als een nationale tweetalige instelling zodat de *Koninklijke Vlaamse Académie* als een regionaal-Vlaamse instelling zou kunnen doorgaan. De tweetaligheid van de kaften van de uitgaven en van de jaarboeken van de *Académie royale* en de aanwezigheid onder haar leden van enkele Vlamingen neemt niets weg van de constatacie dat deze *Académie royale* in feite franstalig is.

In de geest van de culturele autonomie die door de Regering en door alle politieke partijen wordt beoogd is het noodzakelijk dat beide Academiën respectievelijk franstalig en nederlandstalig zouden zijn.

M. VANHAEGENDOREN.

**

VOORSTEL VAN WET

EERSTE ARTIKEL.

De *Académie royale des sciences, des lettres et des beaux-arts de Belgique* en de *Koninklijke Vlaamse Académie voor wetenschappen, letteren en schone kunsten van België* zijn respectievelijk franstalige en nederlandstalige Academiën en gebruiken respectievelijk het Frans en het Nederlands als voertaal.

domaine de la littérature, l'Académie royale ne donnait pas satisfaction aux Flamands.

Dans les années 1930, on vit se manifester en Flandre un puissant courant d'opinion en faveur de la création d'une « Koninklijke Vlaamse Académie » qui ferait pendant à l'Académie royale.

A la suite de quoi l'arrêté royal du 16 mars 1938 fonda la « Koninklijke Vlaamse Académie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België ». Dans le rapport au Roi, il est dit que, si l'Académie royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique a de grands mérites en ce qui concerne la culture néerlandaise, notamment pour avoir édité des manuscrits, et bien que des savants flamands en fassent partie, « à différentes reprises, le Gouvernement a été saisi du vœu de voir constituer, à côté de l'Académie royale, des corps scientifiques ayant les mêmes attributions mais qui se serviraient de la langue néerlandaise ». Le rapport au Roi poursuit en déclarant que c'est pour donner satisfaction aux « aspirations légitimes du peuple flamand » qu'est fondée une « Koninklijke Vlaamse Académie ».

On y lit encore que, parallèlement à l'Académie royale des sciences, des lettres et des beaux-arts, il sera créé une académie qui se servira du néerlandais.

Si l'on compare les documents que nous venons de citer, il apparaît à l'évidence qu'en 1938, l'Académie royale était considérée comme l'académie francophone et la « Koninklijke Vlaamse Académie » comme l'académie néerlandophone de Belgique.

Or, nous constatons que la vieille *Académie royale* est considérée, à tort, comme une institution nationale bilingue, de sorte que la « Koninklijke Vlaamse Académie » pourrait passer pour une institution régionale flamande. Le caractère bilingue des couvertures des éditions et des annuaires de l'Académie royale ainsi que la présence de quelques Flamands parmi ses membres n'empêchent aucunement d'affirmer que cette Académie royale est, en fait, francophone.

Dans l'esprit de l'autonomie culturelle que s'efforcent de réaliser le Gouvernement et tous les partis politiques, il s'impose que les deux Académies soient respectivement francophone et néerlandophone.

**

PROPOSITION DE LOI

ARTICLE PREMIER.

L'Académie royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique et la « Koninklijke Vlaamse Académie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België » sont des académies respectivement francophone et néerlandophone et emploient respectivement le français et le néerlandais comme langue véhiculaire.

Alle Belgische staatsburgers kunnen deel uitmaken van één van deze Academiën.

ART. 2.

De Koning vaardigt binnen zes maand na het in werking treden van deze wet een zelfde statuut uit voor beide Academiën.

ART. 3.

Het krediet van de *Académie royale des sciences, des lettres et des beaux-arts de Belgique* wordt ingeschreven op de begroting van de Minister die de franstalige sector Nationale Opvoeding onder zijn bevoegdheid heeft; het krediet van de *Koninklijke Vlaamse Academie voor wetenschappen, letteren en schone kunsten van België* op de begroting van de Minister die de nederlandstalige sector onder zijn bevoegdheid heeft.

ART. 4.

Beide Academiën samen kunnen gemeenschappelijke diensten oprichten. Het bestuur van deze diensten wordt toevertrouwd aan een administratieve Commissie waarin een gelijk aantal leden van iedere Academie zitting hebben.

De kredieten bestemd voor de gemeenschappelijke diensten worden voor de helft ingeschreven op de begroting van iedere Academie.

ART. 5.

Deze wet treedt in werking de dag waarop zij in het *Staatsblad* wordt bekendgemaakt. De Ministers die de Nationale Opvoeding onder hun bevoegdheid hebben zijn belast met de uitvoering ervan.

M. VANHAEGENDOREN.

W. CALEWAERT.

F. DE BONDT.

P. DE CLERCQ.

Tous les citoyens belges peuvent faire partie de l'une de ces Académies.

ART. 2.

Dans les six mois qui suivront l'entrée en vigueur de la présente loi, le Roi édictera un statut indentique pour les deux Académies.

ART. 3.

Le crédit destiné à l'*Académie royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique* est inscrit au budget du Ministre qui a dans ses attributions le secteur francophone de l'Education nationale; le crédit destiné à la « *Vlaamse Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België* », au budget du Ministre qui a le secteur néerlandophone dans ses attributions.

ART. 4.

Les deux Académies peuvent créer conjointement des services communs. La direction de ces services est confiée à une commission administrative au sein de laquelle siègent, en nombre égal, des membres de chacune des Académies.

Les crédits destinés aux services communs sont inscrits pour moitié au budget de chacune des Académies.

ART. 5.

La présente loi entre en vigueur à la date de sa publication au *Moniteur Belge*. Les Ministres qui ont l'Education nationale dans leurs attributions sont chargés de son exécution.